



Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

12/978

Dato:

18.09.2013

Saksnummer: 12/978

Lovgrunnlag: Husleieloven § 1-8

Dato for uttalelse:09.11.2012

Sammendrag av sak 12/978

Klageren hevdet at hun ble diskriminert på grunn av seksuell legning, når boligeier avlyste forhåndsavtalt visning av utleiebolig da han fikk kjennskap til at hun var gift med en kvinne.

Ombudet mente at innklagede ikke klarte å sannsynliggjøre at han ikke tok hensyn til ekteparets seksuelle orientering i forbindelse med avlysningen av visningen knyttet til utleie av bolig.

Ombudet konkluderte med at innklagede handlet i strid med husleieloven § 1-8 andre ledd da han avlyste en avtalt visning av sin bolig i telefonsamtale med klager.

Innklagede brakte saken inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Nemnda kom til samme resultat som ombudet. Les nemndas vedtak på www.diskrimineringsnemnda.no.

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Ombudet mottok 21. juli 2011 klage av 19. juli 2011 fra Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LLH) på vegne av familien A. I klagen hevdes det at B har handlet i strid med diskrimineringsvernet i husleieloven § 1-8 annet ledd, ved å legge vekt på klagerens seksuelle orientering i forbindelse med utleie av bolig.

På bakgrunn av klagen ba ombudet i brev av 22. august 2011 om innklagedes syn på saken og eventuelle kommentarer til klagers fremstilling. I brev av 30. august 2011 til ombudet ba innklagede om informasjon om prosessen og sine rettigheter i den forbindelse, og varslet at han ville komme tilbake til sin versjon av det som hadde skjedd.

I brev av 24. oktober 2011 til ombudet opplyste innklagede, ved sin prosessfullmektig advokat Carl Bore, at saken var brakt inn for de ordinære domstolene, ved deres stevning til Sarpsborg tingrett med påstand om fastsettelsesdom for at husleieloven § 1-8 ikke var brutt. På denne bakgrunn fattet ombudet 22. november 2011 avvisningsvedtak i saken, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 femte ledd.

Saken ble senere overført Heggen og Frøland tingrett som rett vernetting. I Heggen og Frøland tingrett ble saken avvist på grunn av manglende rettslig interesse, jf. tvisteloven § 1-3.

I brev fra LLH av 15. mai 2012 ble saken på nytt klaget inn for ombudet. Klagers påstand om diskriminering i strid med husleieloven § 1-8 er bestridt av innklagede i redegjørelser av 7. juli 2012 og tilleggsbemerkninger av 7. september 2012. Ombudet har dessuten mottatt ytterligere kommentarer fra klager i brev av 27. august og av 10. september 2012.

Klageren er gift med kvinne og har fire barn. Det eldste barnet var 16 år på tidspunktet for klagen. Ekteparet ønsket å leie en bolig i Sarpsborgområdet, og la ut en annonse med bilde av hele familien på finn.no. Bildet ble senere fjernet da de ikke fikk noen respons.

B er gårdbruker og fylkespolitiker i Kristelig Folkeparti (KrF). Den 8./9. juli 2011 tok B kontakt med A per telefon, og det ble avtalt visning av en bolig på Bs gårdsbruk den 11. juli 2011 kl. 17.00. Bs bolighus ligger på samme tun og like ved siden av utleieboligen. Klageren opplyste ikke om parets seksuelle orientering i telefonsamtalen.

B responderte også på en annen Finn-annonse fra en islandsk familie med fem barn i alderen ett til 13 år. B hadde samme dag kontakt med denne familien, og det ble også avtalt et møte med dem.

Etter telefonsamtalen med klageren reiste familien B på hyttetur til Nesodden, og oppholdt seg der sammen med andre familiemedlemmer over helgen.

Klageren kontaktet B på telefon mandag 11. juli 2011 og opplyste om at ekteparet er lesbisk. Den avtalte visningen ble deretter avlyst. Partene er uenige om årsaken til at B ikke lenger ønsket å gjennomføre den avtalte visningen.

B ble i etterkant av samtalen kontaktet av avisen VG. I VGs oppslag av heter det blant annet:

«KrF-mannen sier at han på forhånd av samtalen med klageren hadde en magefølelse at det ikke ville fungere med familien som leietagere.

- Da hun sa de var lesbiske, så tenkte jeg at dette kom til å reise mange problemstillinger - og da sa jeg at de ikke trengte å komme ut på gården, sier han til VG.

B mener det lå for mange potensielle konflikter til at han ville leie ut til dem.

- På 100 m² så synes jeg at seks personer blir litt for mange. Huset har to soverom, og de ønsker fire. Og når hun så gjør det klart at de er lesbiske så ble det klart for meg at dette var noe jeg ikke ønsket. Vi vil bo tett på, og vi vil helst ha noen her med de samme holdningene og verdiene som oss, sier han til VG.

- *Vi må ha noen her vi vet vi kan trives med, fortsetter han.»*

Klageren har dessuten vedlagt oppslag fra Nrk og Sarpsborg Arbeiderblad, som gjengir opplysningene fra VG. I klagen av 15. mai 2011 er det også vedlagt et lydopptak fra en radiodebatt i Nrk Østfold.

Bs kone, har i brev av 6. juli 2012 forklart sitt syn på saken. Datteren av B har redegjort for sitt syn på saken i brev av 5. juli 2012. Konas mor har i brev av 7. juli 2012 beskrevet samtalen hun hadde med sin datter søndag formiddag under hytteturen den aktuelle helgen. De skriftlige forklaringene samsvarer hovedsakelig med Bs anførsler.

Partenes syn på saken

A v/LLH:

Fredag 8. juli 2011 tok B kontakt med klageren per telefon. Han opplyste at han og familien bor på en gård, og at et hus på denne gården var til utleie. Klageren anslår at de snakket sammen i 15 minutter. Klageren fortalte at visjonen på rundt to års sikt var å opprette en stiftelse som drev med ridning og andre meningsfulle aktiviteter. Innklagede spurte da om det dreide seg om kristne aktiviteter, men det avkreftet klageren. Klageren spurte om det var mulighet for stallplass på gården, noe innklagede svarte nei til, men at det fantes mulighet for det i nærområdet. Det ble i løpet av telefonsamtalen avtalt at familien A skulle komme på visning mandag 11. juli kl. 17.00.

Klageren opplyste ikke om sin seksuelle legning under telefonsamtalen, men hun forsøkte heller ikke bevisst å legge skjul på denne. Hun mener bestemt at hun brukte terminologien «ho» om sin ektefelle, men hovedsakelig ble det sagt «oss» og «vi».

I etterkant av telefonsamtalen ønsket klageren å finne ut mer om innklagede, ettersom de satt igjen med et inntrykk av at kristendom var viktig for ham. Ekteparet fant da ut på internett at han var fylkespolitiker i KrF og listekandidat i KrF. Klageren hevder artiklene viser at innklagede er langt mer konservativ enn det KrF sentralt gir uttrykk for å være, bant annet gjennom et svært aktivt arbeid mot den daværende partnerskapsloven.

Klageren kontaktet derfor B på telefon mandag 11. juli, rundt klokken 12.00 og presiserte at familien bestod av et lesbisk ektepar. Begrunnelsen for dette var hovedsakelig at klageren hadde tenkt å ta med seg noen av sine barn på visningen, og at de ikke ønsket at det skulle oppstå en uheldig situasjon der og da. Innklagede sa da rett ut at de ikke trengte å komme på visning, og at de «ikke er velkomne på min gård». Klageren forklarer at de følte seg sterkt krenket, og tok kontakt med LLH samme dag.

Det anføres at saken bevismessig ikke byr på noen tvil. Det er vist til at innklagede helgen etter i flere medier har gjentatt og bekreftet at han ikke ønsket å leie ut til et lesbisk ektepar. Det vises særlig til VGs oppslag den 16. juli 2011.

Klageren mener at B i radiodebatten hevdet at husleieloven må endres dersom utleier ikke fritt kan velge hvem som skal være leietaker, og at dette styrker klagerens fremstilling av saken.

Etter det LLH forstår skal for øvrig B ha hevdet overfor journalisten i VG at han ikke var interessert i at det ble opprettet en stiftelse på gården med aktiviteter for mange barn. Det bemerkes til dette at B ikke hadde noe mot dette da det ble nevnt i telefonsamtalen fredag 8. juli, og at det uansett dreide seg om en visjon på lengre sikt. B skal også ha hevdet overfor journalisten at det ikke var plass til en familie på seks personer i utleiehuset. I klagen vises det til at det var B som tok kontakt med familien A, etter å ha sett annonsen på finn.no, hvor det fremgikk at det gjaldt en familie på seks personer.

Klageren tilbakeviser på det sterkeste at de var ute etter å «ta» B, og viser til at det i forbindelse med stevningen ble hevdet at de hadde ringt media og LLH forut for telefonsamtalen den 11. juli 2011, men at telefonutskriftene som ble fremlagt viste klart at dette ikke var tilfellet.

B v/advokat Barl Bore:

Det bygger på en ren misforståelse når klageren gjør gjeldende at han nektet å leie ut husrom til dem fordi de er homofile. B viser til at klageren bevisst skjulte sin legning i telefonsamtalen av 9. juli 2012. Ut fra opplysningene som der ble gitt, besluttet Bs familie senere at det ikke var aktuelt å leie ut til klageren og deres familie. Den 11. juli 2012, før B selv rakk å avlyse møtet

med klageren, ble B oppringt av klageren. Hun ringte for å fortelle at paret var lesbisk. Dette var da en ny opplysning for B og hans familie. De hadde allerede besluttet at huset ikke skulle leies ut til klageren, noe som også ble formidlet under telefonsamtalen. Klagerens legning har således ikke spilt inn.

B opplyser at familien var på utkikk etter leietaker til en liten bolig på gårdsbruket sitt. Familiens bolighus ligger på samme tun og helt inntil utleiebygget. Kontakten mellom partene startet ved at B responderte på to Finn-annonser fra familier som ville leie bolig. B tok 9. juli 2012 kontakt med A på telefon. Hun ga utfyllende opplysninger om familien og deres tanker om å leie hos familien B. B oppfattet det slik at ekteparet A blant annet ønsket å opprette en institusjon og stiftelse på Bs private gård med aktiviteter for barn og ungdom. Dette skulle være i regi av en død persons motto. Klager nevnte videre noe om at familien ønsket å leie stall til hest.

B merket seg disse opplysningene, og viser til håndskrevne påtegninger på utskriften av familien As annonse, blant annet ordene «stiftelse», «institusjon» og «ønsker leie stall». Under samtalen fremsto klageren som høflig og grei, og det ble avtalt visning på gården mandag 11. juli 2011, klokken 17.00. Samme dag hadde B også kontakt med en annen familie, og det ble også avtalt visning med dem.

Det opplyses at Bs familie var «på vei ut» av huset på vei til hytta etter samtalen med klageren. Da B og kona fikk «summet seg litt», så de at det var flere forhold ved familien As planer som ikke passet.

Det sentrale var særlig familien As fritidsaktiviteter og tanker om å starte aktivitetscenter på gården. Dette passet dårlig på et sted hvor utleier og leietaker skulle bo veldig tett. Et annet moment var alderen på klagerens barn. Et av barna gikk på videregående skole, og var følgelig en del eldre enn Bs mindre barn. B forklarer at de ikke ønsket at en ungdom som de ikke kjente til fra før skulle bli «førende» på tunet, når det gjelder blant annet ordbruk, vaner og eventuell bruk av alkohol. Huset fremstod også for lite for en familie med barn i tenårene.

På grunn av hytteturen tenkte ikke B spesielt mer på utleie den dagen. Det ble imidlertid noen overveielser på søndagen, blant annet med datteren og konas mor. Dialogen gikk i retning av at familien A ikke passet som leietakere på Bs gård. Formiddagen mandag 11. juli 2011 snakket

B og hans kone sammen, og de oppsummerte sin beslutning om ikke å gå videre med familien A. De bestemte seg for å avlyse visningen. Klageren kom dem imidlertid i forkjøpet, ved at hun ringte B. Samtalen ble straks penset inn på det som var hensikten hennes med samtalen, nemlig å fortelle B at paret er lesbiske og om dette eventuelt var et problem med hensyn til å leie hos dem.

B forklarer at han ved dette opplevde å bli satt i en vanskelig situasjon, siden han først deretter fikk meddelt at familien B hadde besluttet ikke å gå videre med dem som leietakere, blant annet på grunn av deres ønsker om ungdomsarbeid. Han så at denne «rekkefølgen» under samtalen kunne lede til misforståelser. Få timer etter telefonsamtalen var VG på saken og ringte B for tilsvar til en planlagt sak om at han skal ha diskriminert klageren på boligmarkedet.

B viser til at han hele tiden har vært klar på at han er blitt feilsitert i VG, som i forbindelse med at klageren i telefonsamtalen av 11. juli 2012 nevnte parets legning, siterte B på at «da sa jeg at de ikke trengte å komme ut på gården». B har aldri sagt dette til VG. Det vises til at tabloidaviser som VG og Dagbladet har en tendens til å skape skandaler og eskalere konflikter i sin søken etter nyhetssaker som selger aviser og annonser. Stadig blir slike aviser dømt i Pressens Faglige Utvalg for brudd på Vær Varsom-plakaten. For rettslige prosessers formål kan man selvsagt ikke legge til grunn at noe er sant eller har skjedd bare fordi det står i VG. B viser til at han i radiodebatten sa at «Det første jeg sa til VG når de ringte uventet, det var at vi hadde bestemt oss før vi visste at det var et lesbisk par».

B hevder videre at han aldri har sagt til klager at de «ikke er velkomne på min gård». Det han sa var at familien B hadde kommet til at de ikke ønsket ungdomsarbeid i ulike retninger på gården, og at familien «kanskje ikke trengte å komme på visning». Han prøvde på en pen måte å si at B hadde bestemt seg for ikke å gå videre med familien A.

B bestrider fremstillingen av ham som «langt mer konservativ» enn KrF sentralt. Han var politisk motstander av den juridiske likestilling av partnerskap og ekteskap som ny ekteskapslov medfører. Dette var i tråd med KrFs politiske linje, KrF stemte senere mot denne loven. B viser til klagerens «googling» av ham etter samtalen 9. juli, samt klagerens tidligere erfaringer på boligmarkedet. Man må etter hans syn spørre seg om formålet med klagerens oppringning 11. juli var å klargjøre sin legning i håp om å få leie boligen, eller om klageren egentlig hadde til hensikt å sette B i en vanskelig situasjon, slik han rent faktisk havnet i.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med husleieloven § 1-8 andre ledd eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 andre ledd nr. 6.

Husleieloven

Husleieloven § 1-8 andre ledd oppstiller et forbud mot at det tas hensyn til seksuell orientering ved utleie av husrom, og presiserer at seksuell orientering ikke kan regnes som saklig grunn til å nekte opptak i husstand, framleie, personskifte eller tillegges vekt ved opphør av leieforholdet. Av Ot.prp. nr. 30 (2002–2003) s. 37 fremgår det at forbudet også gjelder ved annonsering og ellers i leieforholdet. Forbudet omfatter følgelig også visning i forbindelse med utleie.

Hvis det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har funnet sted diskriminering i strid med bestemmelsen, skal slik diskriminering anses som bevist, med mindre den som har utført handlingen sannsynliggjør at diskriminering likevel ikke har funnet sted, jf. husleieloven § 1-8 tredje ledd. Dette er en bestemmelse om delt bevisbyrde. Norsk lovgivning har tilsvarende bestemmelser om delt bevisbyrde i blant annet likestillingsloven og diskrimineringsloven. Formålet med slike regler er å styrke diskrimineringsvernet og sikre en effektiv håndheving av loven, jf. Ot.prp. nr. 33 (2004–2005) s. 129.

Den som hevder å være diskriminert må etablere en presumsjon for at diskriminering har skjedd. Når en slik presumsjon foreligger går bevisbyrden over på den ansvarlige, som må sannsynliggjøre at diskriminering likevel ikke har funnet sted.

Om det nærmere innholdet i en slik bestemmelse heter det følgende i Ot.prp. nr. 33 (2004–2005) s. 130-131:

«Hvorvidt det er grunn til å tro at diskriminering har funnet sted vil bero på en konkret vurdering. Formuleringen 'grunn til å tro' angir en lempeligere standard enn det alminnelige beviskravet i sivile saker om sannsynlighetsovervekt. Klager er likevel den som har bevisføringsrisikoen. Dette forstås slik at det går ut over denne parten dersom opplysningene som foreligger innledningsvis ikke tilfredstiller kravet om en viss grad av sannsynlighet for at diskriminering foreligger. Påstand mot påstand er ikke nok til å holde noen ansvarlig etter loven. En påstand fra innklagede om at diskriminering har skjedd må vurderes opp mot hendelsesforløpet og sakens ytre omstendigheter.

....

Foreligger det grunn til å tro at diskriminering har funnet sted, påhviler det innklagede å sannsynliggjøre at det ikke er tilfelle. For å fri seg fra diskrimineringsanklagen må innklagede sannsynliggjøre at handlingen eller unnlatelsen ikke har noe med den påberopte diskrimineringsgrunnen å gjøre. Det innebærer at innklagede må etablere en bevisovervekt på mer enn 50 prosent sannsynlighet. Den innklagede sitter igjen med tvilsrisikoen der det etter avsluttet bevisførsel fra begge parter fortsatt er tvil om det har forekommet diskriminering.»

Ombudets vurdering

Ombudet må først ta stilling til om det «grunn til å tro» at det er tatt hensyn til seksuell orientering i strid med husleieloven.

For at dette vilkåret skal være oppfylt, må klagers påstand støttes av hendelsesforløpet og sakens omstendigheter for øvrig. En påstand om diskriminering er ikke alene nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. I saker om utleie av bolig vil det at en selv har en annen seksuell orientering enn den som fikk leie boligen heller ikke være tilstrekkelig til å etablere en presumsjon for at diskriminering har skjedd.

Ombudet vurderer at dette ikke er situasjonen i denne saken. Saken gjelder konkret spørsmålet om det ble tatt hensyn til klagerens seksuelle orientering da den avtalte visningen 11. juli 2011 klokken 17.00 ble avlyst i telefonsamtalen tidligere samme dag.

Klageren har forklart at avlysningen var en direkte reaksjon på at hun ringte og orienterte B om at familien bestod av et lesbisk ektepar. Innklagede skal ifølge klageren ha sagt at de ikke trengte å komme på visning, og at de «ikke er velkomne på min gård».

Det er ikke omstridt at B avlyste visningen i denne samtalen, selv om B bestrider å ha uttalt at familien A «ikke er velkomne på min gård». Det er ubestridt at det ble formidlet i samtalen at det ikke var aktuelt å leie ut til familien A. Det er videre enighet om at denne beskjeden kom etter at klageren hadde informert om sin seksuelle orientering.

At det er sammenfall i tid mellom når B fikk kunnskap om klagerens seksuelle orientering, og når han så ga uttrykk for en endret oppfatning om å la familien A komme på visning, er en omstendighet som indikerer at B kan ha tatt hensyn til seksuell orientering.

Ombudet viser videre til at situasjonen for øvrig var uendret fra det tidspunkt avtalen om visning ble gjort. B var ikke blitt gjort kjent med andre nye opplysninger om klager, og ønsket om å leie ut den aktuelle boligen var det samme. Det var dessuten klageren som foretok oppringningen 11. juli, noe som i det ytre underbygger hennes påstand om at B ikke hadde bestemt seg for å avlyse visningen før under samtalen.

Klageren har til støtte for sitt syn vist til uttalelser B er sitert med i pressen. Det vises særlig til det siterte fra oppslaget i VG. Uttalelsene indikerer isolert sett at det ble tatt hensyn til seksuell orientering. B bestrider på sin side at disse uttalelsene har falt. B har imidlertid ikke bestridt at bakgrunnen for VGs oppringning var den avlyste visningen og at seksuell orientering ble tatt opp som tema. Han har så vidt ombudet kan se ikke gitt noen forklaring i retning av at uttalelsene er tatt ut av en sammenheng eller redegjort for hva han faktisk sa som kan ha blitt misforstått på en så markert måte. Ombudet finner å kunne legge en viss vekt på at de siterte uttalelsene sammenfaller med klagerens framstilling av hva som ble formidlet i telefonsamtalen.

Ombudet anser etter dette at klagerens fremstilling, sammenholdt med omstendighetene i saken for øvrig, gir grunn til å tro at B la vekt på seksuell orientering da familien A likevel ikke fikk komme på visning 11. juli 2011, slik det opprinnelig var avtalt.

Ettersom ombudet finner grunn til å tro at det ble tatt hensyn til seksuell orientering, går bevisbyrden over på innklagede. Diskriminering i strid § 1-8 anses etter dette å ha skjedd, med mindre innklagede sannsynliggjør at diskriminering likevel ikke har funnet sted.

Spørsmålet ombudet må ta stilling til er om det er sannsynliggjort at B, før klageren informerte om sin seksuelle orientering, allerede hadde bestemt seg for å ringe familien A og avlyse den avtalte visningen på grunn av andre forhold. Ettersom diskrimineringsvernet etter husleieloven gjelder alle deler av en utleieprosess vil det ikke være tilstrekkelig om B sannsynliggjør at han

allerede hadde bestemt seg for ikke å leie ut til familien A, dersom det ikke samtidig sannsynliggjøres at dette ville ha medført en avlysning av den avtalte visningen.

B har forklart at da han og kona fikk «summet seg litt», så de at det var flere forhold ved familiens planer som ikke passet på deres gård.

Som det sentrale viser B til klagerens tanker om å starte aktivitetssenter på gården. I stevningen til Sarpsborg tingrett fremgår det at et forhold som veide tungt for konklusjonen om ikke å gå videre med familien A, var familiens ønske om å drive utadrettet virksomhet fra familiens gård. Familien B skal ha oppfattet dette som uvanlig og lite hensiktsmessig for dem. B har vist til at ridesenteret underlig nok skulle drives i regi av en død persons motto, og det anføres at dette generelt vil være et aspekt som fort vil kunne gjøre mange utleiery skeptiske til å leie ut til familien. Av datterens brev til ombudet av 6. juli 2012 fremgår det at livsmottoet til det avdøde familiemedlemmet var «Å følge hjertet så lenge en lever».

Klageren har på sin side forklart at klager i den første telefonsamtalen med B fortalte at visjonen på sikt var å opprette en stiftelse som drev med ridning og andre meningsfylte aktiviteter for vanskeligstilte barn.

B har videre forklart at alderen på familien As barn var et moment. Et av barna skulle begynne på videregående skole, og B viser til at de ikke ønsket at en ungdom de ikke kjente fra før skulle bli «førende» på tunet, når det gjelder blant annet ordbruk, vaner og eventuell bruk av alkohol. I tillegg var familien B bekymret for at tenåringsbarn medførte økt belastning på badet, samt at huset fremstod som for lite for en familie med «eldre» barn. Av forklaringen til B fremgår at han i samråd med familien allerede hadde bestemt seg for å ringe og avlyse visningen da klageren kom dem i forkjøpet ved at hun ringte B på formiddagen 11. juli 2011.

Ombudet bemerker at spørsmålet om innklagede har sannsynliggjort at det ikke ble tatt hensyn til seksuell orientering, må avgjøres etter en totalvurdering av den fremlagte dokumentasjon og partenes forklaringer.

At det skal være en reell mulighet til å vinne frem med en påstand om diskriminering er et bærende hensyn bak reglene om delt bevisbyrde i diskrimineringslovgivningen. En

etterfølgende forsikring fra innklagede om at det ikke er tatt diskriminerende hensyn vil derfor i alminnelighet ikke kunne være av avgjørende betydning. Forklaringen må støttes av hendelsesforløpet, og omstendighetene i saken for øvrig. På bakgrunn av hva som er vanlig prosess i slike saker kan det imidlertid ikke stilles samme krav til skriftlig dokumentasjon i en sak om utleie av bolig, som for eksempel i en sak om ansettelse.

Ombudet vurderer at omstendighetene i saken i liten grad styrker innklagedes forklaring. En visning gir en potensiell leietaker anledning til å vurdere et leieobjekt nærmere, samtidig som det gir utleieren mulighet til å iaktta, snakke med og vurdere potensielle leietakere. En visning er helt uforpliktende for begge parter, og utleier velger i utgangspunktet fritt mellom alle interessenter. Sammenholdt med det forhold at visningen i dette tilfellet ble avtalt på utleiers initiativ, og at det ikke var tilkommet nye opplysninger i mellomtiden, har det formodningen mot seg at B valgte å avlyse visningen på grunn av de anførte forholdene.

Ombudet anser at de forhold innklagede har vist til ikke forandrer på dette. Bs håndskrevne påtegning på familien As leieannonse: «institusjon», «på sikt», «stiftelse», «ønsker å leie stall» underbygger klagerens forklaring om at ønsket om å opprette en stiftelse var en visjon på sikt, og ingen forutsetning for ønsket om å leie bolig. Det er for øvrig ubestridt at det ble avklart allerede i den første telefonsamtalen mellom B og klageren at det ikke var mulig å leie stall på Bs gård.

Videre kan ombudet vanskelig se det forhold at familien A hadde et barn som skulle begynne på videregående som et overbevisende argument for å avlyse en visning. De antagelser familien B gjorde seg om familien A ifølge forklaringene, må en i alminnelighet kunne forvente nettopp ville bli bedre belyst gjennom en visning. At B med kjennskap til familiens størrelse og alderen på barna, uten forbehold avtalte visning med klageren taler for øvrig mot at dette var av avgjørende betydning for B. Ombudet har ellers merket seg at også den islandske familien bestod av to voksne og fem barn, der den eldste var 13 år.

Til støtte for redegjørelsen fra B har ombudet mottatt forklaringer fra hans kone, datteren og konas mor. Ombudet viser til at slike forklaringer må vurderes på bakgrunn av det forhold de angår og sammenhengen de er gitt i. I denne saken finner ikke ombudet at forklaringene er egnet til å opplyse saken vesentlig. Ettersom familiemedlemmene ikke deltok i samtalen, kan forklaringene ikke bidra til å opplyse hva som ble sagt mellom klageren og B 11. juli 2011. Når det gjelder påstanden om at visningen i alle fall skulle avlyses, skal denne avgjørelsen ha blitt

tatt i en samtale mellom B og hans kone på formiddagen 11. juli 2011. Selv om det naturligvis har betydning at ektefellenes forklaringer samsvarer, vurderer ikke ombudet å kunne legge stor vekt på dette.

Ombudet kan etter en totalvurdering ikke se at det kan fastslås med bevisovervekt at B ville ha avlyst visningen dersom klageren ikke hadde ringt og fortalt at familien A bestod av et lesbisk ektepar. B har dermed ikke oppfylt sin bevisbyrde, jf. husleieloven § 1-8 tredje ledd.

Konklusjon

B handlet i strid med husleieloven § 1-8 andre ledd da han avlyste en avtalt visning av sin bolig i telefonsamtale med klager den 11. juli 2011.

Ifølge husleieloven § 1-8 fjerde ledd gjelder vanlige erstatningsregler ved ulovlig diskriminering etter § 1-8 andre ledd. Likestillings- og diskrimineringsombudet har ikke kompetanse til å ilegge erstatnings- og/eller oppreisningsansvar. Spørsmål om erstatning og/eller oppreisning avgjøres av domstolene.

Ombudet vil likevel oppfordre partene til å komme frem til en minnelig løsning i saken. Vi ber om tilbakemelding **innen 10. desember 2012** om hvordan B foreslår å løse saken, dersom B velger ikke å bringe saken inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Oslo, 18.09.2013

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud